

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Behovet av revideringar av regelverk för studieavgifter för utbildningar som ges inom ramen för Erasmus Mundus eller annan internationell samverkan

Sammanfattning

Flera svenska lärosäten har stora svårigheter att hantera deltagande i Erasmus Mundus Action 1-program, också kallade EMMC-program (Erasmus Mundus Master Courses). Problemet beror på att den svenska lagstiftningen vad gäller studieavgifter krockar med de regler som gäller för de konsortier som lärosätena går samman i för att driva EMMC-program. SUHF förutser att problemet kommer att finnas kvar för de lärosäten som i samarbetet med andra lärosäten inom EU vill starta, eller fortsätta driva, gemensamma utbildningar under det nya programmet Erasmus+.

SUHF menar att förhållandena behöver hanteras för att ett långsiktigt svenskt deltagande i EU-gemensamma utbildningsprogram ska kunna garanteras. Då Erasmus+ kommer att utgöra den viktigaste vägen till EU-samarbete på utbildningssidan är det av yttersta vikt att ge svenska lärosäten möjlighet att samverka i utbildningsprogram under Erasmus+. I dagsläget ser vi inte att den möjligheten finns.

SUHF är berett att samla intressenter till en konstruktiv dialog med regeringen och ansvariga myndigheter för att finna praktiska lösningar kring dessa frågor.

Studieavgifter för EMMC-program

Ett av problemen rör studieavgifterna inom EMMC-program för studenter från EU/EES-området och Schweiz. Här föreligger en krock mellan å ena sidan den svenska lagstiftningens krav att "utbildningen ska vara avgiftsfri för studenter som är medborgare i en stat som omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbets-området, eller Schweiz" (4 kap 4§ HL) och å andra sidan principen om likabehandling av studenter från EU/EES-området och Schweiz inom EMMC-program.

Alla EMMC-program drivs av konsortier. Givetvis är det de inblandade universiteterna som ger utbildningen och utfärdar examina men för att få samarbetet att fungera bildar man ett konsortium där man genom ett konsortieavtal reglerar hur samarbetet ska se ut, vem som ska göra vad, etc. I Erasmus Mundus Programme Guide 2009-2013 s 27 anges att konsortierna ska:

"Agree whether or not to establish tuition fees, in accordance with its members' national legislation. When tuition fees are established, EMMC consortia should ensure that these fees are transparent and clear to applicant students; two different fee amounts can be charged, on the one hand to European and on the other hand to third-country students"

Detta tolkas i flera av varandra oberoende sammanhang som att EMMC-program ska ha samma villkor avseende studieavgifterna för samtliga studenter från EU/EES-området och Schweiz. Inom konsortierna anses detta vara en viktig princip för att studenterna ska välja lärosäte beroende på intresse och inriktning snarare än av kostnadsskäl. Eftersom i stort sett samtliga europeiska länder finansierar hela eller delar av den akademiska utbildningen genom studieavgifter hamnar svenska lärosäten i en närmast omöjlig situation när det gäller denna typ av samarbeten.

Vad gäller studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz, så kallade tredjelandsstudenter, finns problematiken att svenska lärosäten inte fritt kan anpassa studieavgifterna till en gemensam nivå som bestäms inom EMMC-konsortiet. Detta eftersom avgifterna enligt svensk lag ska motsvarar full kostnadstäckning (SFS 2010:543).

Beslut i juni 2013 från Universitetskanslerämbetet

Till Universitetskanslerämbetet har det inkommit två ärenden som rör studenter som gått EMMC-program, en student i Luleå och en i Uppsala. Länkar till Universitetskanslerämbetets beslut i ärendena hittar ni nedan.

Beslut om fallet Luleå:

<http://www.uk-ambetet.se/download/18.1c251de913ecec40e780002757/31-176-13-tillsynsbeslut-ltu.pdf>

Beslutet som gäller Uppsala:

<http://www.uk-ambetet.se/download/18.1c251de913ecec40e780002758/31-245-13-tillsynsbeslut-uu.pdf>

Även om besluten handlar om enskilda fall kan man säga att bilden sammantaget ger en tolkning som borde vara vägledande framöver: *svenska lärosäten kan aldrig delta i gemensamma program där något av lärosätena i samarbetet tar betalt av EU-studenter*. Detta innebär bland annat att redan existerande samarbeten inom EMMC-program måste avbrytas.

Liknande problem inom andra samarbeten

Även deltagandet i andra gemensamma program är problematiska. Flera svenska lärosäten deltar i utbildningar inom Knowledge Innovation Communities som ligger under European Institute of Innovation & Technology. Exempel på utbildningsprogram som ges i mindre samarbeten utan särskild EU-finansiering – mellan ett lärosäte inom och ett utom Sverige – finns också. Även i dessa sammanhang uppstår problem vad gäller anmälnings- och studieavgifter.

Vikten av generell lösning

De problem som SUHF påvisar gör det svårt för svenska lärosäten att delta i internationella utbildningssamarbeten, såväl inom som utanför EU. Vi behöver finna ett sätt att hantera avgiftsfrågan eftersom svenska lärosäten annars i praktiken kommer att vara hänvisade till att utveckla denna typ av samarbeten med universitet i Norge och Finland och möjligen

Danmark. Övriga länder har studieavgifter eller kan hantera samarbeten med länder som hel- eller delfinansierar sina studier med studieavgifter. Eftersom flera lärosäten har liknande problem inom flera olika typer av samarbeten efterlyser SUHF en lösning som kan tillämpas inom de olika specifika fall som beskrivits ovan och som också kan förväntas vara en lösning på lång sikt.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Pam Fredman', written in a cursive style.

Pam Fredman
Ordförande SUHF